

УДК 372.46(07)(430=436=494)

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ “STORYTELLING” У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У НІМЕЦЬКОМОВНИХ КРАЇНАХ (НІМЕЧЧИНА, АВСТРІЯ, ШВЕЦАРІЯ) ТА УКРАЇНА

Наталія Когут

*Педагогічний коледж Львівського національного університету
імені Івана Франка,
вул. Туган-Барановського, 7, Львів, Україна, 79008*

Досліджено сутність поняття “storytelling” та особливості його використання на уроках іноземної мови в початковій школі німецькомовних країн (Німеччина, Австрія, Швейцарія). Виокремлено вимоги до оповідань та подано поетапну роботу з ними з охопленням детального опису засобів навчання, які сприяють підвищенню інтересу учнів до вивчення іноземної мови. Наголошено на міжкультурній компетенції як одній з ключових передумов навчання дітей у німецькомовних країнах.

Ключові слова: метод “storytelling”, початкова школа, молодші школярі, комунікативні навички, автентичне оповідання, соціокультурна компетенція, міжкультурна компетенція.

Навчання іноземної мови молодших школярів у німецькомовних країнах передбачає постійний пошук інноваційних методів та форм роботи з дітьми на уроці. Науковці рекомендують використовувати якомога частіше автентичні казки, оповідання, вірші, римівки, оскільки вони підвищують інтерес до навчання іноземної мови та сприяють пізнанню учнями культури народу, мову якого вивчають. Ефективність такого підходу можлива лише за умови вироблення в учнів стійкої мотивації та використання цікавих методів навчання, одним з яких є *storytelling*. Учителі початкових класів Європи вже мають досвід роботи з автентичними оповіданнями на уроках іноземної мови та постійно вдосконалюються у цьому напрямі. Програми підготовки майбутніх учителів до раннього навчання іноземних мов у німецькомовних країнах також містять питання методичного супроводу в роботі зі *storytelling* на уроці. Впровадження досвіду використання цього методу для початкової школи в Україні може якісно вплинути на мотивацію до вивчення іноземної мови, сприяти розвитку мовленнєвих навичок учнів та формувати їхню соціокультурну компетенцію.

Методику *storytelling* активно досліджують у світовій педагогіці. Зокрема, у своїй дисертаційній роботі А. Штерк (A. Stärk) проаналізував

відмінності між оповіданням та казкою, а також описав використання різноманітних форм роботи з ними, наголошуючи на необхідності поєднання традиційних та інноваційних підходів на уроці англійської мови в початковій школі [5]. Учений акцентує більше на змісті оповідань, виокремленні проблем у творі та аналізі емоцій, які виникають у головних персонажів. Дослідник І. Л. Тее (I. L. Thee) розглядає *storytelling* у контексті підтримки інтересу молодших школярів та формування міжкультурної компетенції на уроках іноземної мови, яка спрямована на пізнання культури інших народів [6, с. 42]. Методичні розробки використання цього методу, запропоновані Дж. Біллер (J. Biller) та У. Егетемейр (U. Egetemeyr), є особливо цінними для вчителів початкової школи, оскільки репрезентують адаптовані версії традиційних англійських оповідань та етапи роботи з ними на уроці [3].

Серед українських науковців, які досліджували проблему *storytelling*, можна виділити К. Симоненко, яка трактує її винятково як складання розповіді з використанням власного досвіду на основі ключових слів та малюнків, запропонованих вчителем. А. Мокіна проводила дослідження серед старших дошкільників на визначення ефективності використання *digital storytelling* під час аудіювання на протигагу традиційному читанню оповідання. Учена виявила посилення інтересу до персонажів із використанням цифрової наочності [1]. Зауважимо, що вчителі початкової школи не мають достатнього методичного супроводу для використання *storytelling* на уроках, тому наше дослідження спрямоване на вивчення особливостей організації роботи з англійськими оповіданнями на уроці в початковій школі німецькомовних країн та можливостей їхнього використання в нашій країні.

Наша мета – проаналізувати використання методу *storytelling* у навчанні іноземної мови молодших школярів у німецькомовних країнах (Німеччина, Австрія, Швейцарія).

Метод “*storytelling*” активно використовують у навчанні молодших школярів німецькомовних країн, про що свідчать програми з навчання іноземних мов для початкової школи Німеччини, Австрії, Швейцарії та методичні рекомендації науковців і вчителів-практиків. Він має на меті не лише розвиток мовних та мовленнєвих навичок, а й сприяє формуванню соціокультурної компетенції учнів. Автентичні тексти, експресивне подання оповідань із залученням учнів формують стійку мотивацію молодших школярів до вивчення іноземної мови.

У світовій педагогіці немає чіткого визначення поняття *storytelling*. Оскільки є кілька семантично подібних понять, виникла потреба у розмежуванні *storytelling*, *story reading* та *storyline method*. Для першого характерним є представлення автентичного оповідання з власним переказуванням з використанням жестів, міміки, змінного тону, ритму

голосу. *Story reading* передбачає читання ілюстрованих книг для дітей під час уроків іноземної мови з метою подальшого опрацювання змісту. *Storyline method* – це презентація учнями початкової школи, підготована на запропоновану вчителем тему, у якій молодші школярі показують набуті лексичні та граматичні навички, а вчитель є спостерігачем та модератором, а не учасником.

Оскільки об'єктом нашого дослідження є метод *storytelling*, вважаємо за доцільне зазначити, що це поняття науковці розглядають з різних аспектів. Зокрема, Е. Райт (A. Wright) зазначає, що це процес попереднього прочитання оповідання з наступним його переказуванням у довільній формі [7]. Для Дж. Моргана (J. Morgan) – це лише представлення власної розповіді у довільній формі [5, с. 8]. На підставі виконаного аналізу вважаємо, що *storytelling* – це метод навчання, який полягає у представленні учням автентичного оповідання з його експресивним виконанням та можливим використанням мультимедійних засобів.

Оскільки основу цього методу становлять оповідання, німецькі науковці, такі як Г. Баруки (H. Barucki), Й. Пічотта (J. Piechotta) та У. Вільшке (U. Wilschke) виокремили вимоги до них. Оповідання повинні бути цікавими, захоплюючими, зрозумілими, супроводжуватися ілюстрованим матеріалом, ґрунтуватися на досвіді учнів, передбачати можливість подальшого опрацювання та продовження роботи над змістом після презентації оповідання [2, с. 11]. Позитивна атмосфера у класі, участь учнів у розповіді, яка несе іншомовну культуру, поступове опрацювання матеріалу з наступним його закріпленням дають змогу молодшим школярам формувати також міжкультурну компетенцію.

Оповідання можна репрезентувати трьома способами: читати дитячу ілюстровану книжку, слухати на магнітофоні та вчителю виступити у ролі оповідача. Останній варіант є найефективнішим, оскільки передбачає залучення дітей до розповіді, створення відповідних декорацій для кращого сприйняття іншомовного тексту.

Етапи роботи з оповіданнями повторюють методику навчання аудіювання: вправи перед слуханнями, слухання і вправи після слухання, проте значно відрізняються за змістом. Метою першого етапу є поєднати набутий досвід дітей із майбутнім слуханням оповідання, виявити невідомі поняття та усунути труднощі перед слуханням. Рекомендують для цього скласти асоціативний куш, назвавши головних героїв оповідання, використати дитячу пісеньку чи мелодію та підібрати слова, які б відповідали лексичному наповненню розповіді.

Другий етап передбачає репрезентацію самої розповіді. Основу тут становлять реалістичність представлення образів. Зокрема, якщо це оповідання про тварин, як, наприклад, *At the Zoo*, *Monkey Puzzle*, то під час

виконання потрібно використовувати звуки тварин та імітувати рухи, максимально наближені до природних. Учені рекомендують залучати учнів до виконання розповіді, оскільки їй потрібно не лише прослухати, а й “прожити”. У цьому полягає суть методу *storytelling*.

На третьому етапі перевіряють розуміння прослуханого оповідання. Учнім можна пропонувати виконати різноманітні вправи лексичного характеру (ігри “Меморі”, “Доміно”, описування персонажів оповідання з карток, встановлення відповідностей, тести, знаходження персонажів на малюнку, диктант за малюнком (Picture Dictation) тощо), комунікативного (рольові ігри, театралізація оповідання, складання діалогу між персонажами) та творчого спрямування (виготовлення масок, пальчикових персонажів (finger toys), іграшок-рукавичок (puppets) [2, с. 12–15]. Відтворити послідовність подій в оповіданні дають змогу ситуативні картинки, які розташовують у правильній послідовності. Це допомагає учневі відтворити цілу розповідь. Для учнів 4-го класу можна використовувати слова та за їхньою допомогою формувати оповідання. Учитель може використати одну картинку, на якій повністю відображені події з оповідання, та акцентувати увагу на окремому епізоді за допомогою лупи.

Цікавим, на нашу думку, є те, що кінцевим результатом методу *storytelling* є відтворення запропонованого вчителем автентичного оповідання, яке виконують учні. Молодші школярі можуть також намалювати власну Storybook з наступною її представленням на основі прослуханого оповідання.

Серед дитячих оповідань, які пропонують для ознайомлення у початковій школі німецькомовних країн, є *The Little Dragon*, *The Very Hungry Caterpillar*, *The Gingerbread Man*, *The Little Red Hen* та серія оповідань про *Froggy*, які описують різні сфери життя людини. Автентичні тексти сприяють розвитку уявлень про побут англійських народів, можливість побудови паралелей та знаходження розбіжностей між традиціями різних народів.

З розвитком сучасних інформаційних технологій метод *storytelling* трансформувався у сферу комп'ютеризації та використання гаджетів. Зокрема, в німецькомовних країнах учні пропонують створювати розповіді за допомогою спеціальних програм, які можна запуснути на нетбуці. Серед таких програм Storybird, Animoto, muvee, кожна з яких пропонує створити власну розповідь, вибираючи фон, персонажів, завантажуючи музичний супровід, фото, відео та створювати спецефекти [4]. Можна створити Storybook за допомогою програми та репрезентувати її в класі. Використати можна також мультиплікаційний метод. Для цього витинають головних персонажів, створюють фон на столі, поміщають туди головних героїв та роблять фото. Після закінчення фотографування, гортаючи фото, можна передавати розповідь. Такий спосіб буде цікавим у роботі з оповіданням

Froggy Gets Dressed, який наповнений лексикою з теми “Одяг” та “Погода”. Учні із захопленням “одягають” *Froggy*, роблячи фото після кожного етапу роботи. Згодом за цими картинками можна розповісти оповідання в цілому. *Froggy Gets Dressed* також використовують у роботі в інклюзивному класі, оскільки лексична насиченість тексту сприяє збільшенню активного вокабуляру молодших школярів.

Виконаний аналіз використання методу *storytelling* у початковій школі німецькомовних країн засвідчує ефективність застосування цього підходу з метою удосконалення комунікативних навичок учнів та сприяє формуванню логічного мислення. Важливою є також роль соціокультурного компонента в роботі з автентичними оповіданнями, який сприяє встановленню міжкультурної комунікації. У подальшому плануємо розробку методичних матеріалів із метою використання досвіду німецькомовних країн у роботі з методом *storytelling* на уроках іноземної мови у початковій школі.

1. Мокіна А. Цифрове розповідання у навчанні дошкільників аудіювання та переказування англійських казок / А. Г. Мокіна // Іноземні мови. – 2015. – № 2. – С. 18–25.
2. Barucki H., Piechotta J., Wilschke U. Geschichten erzählen – Storytelling. – Landesinstitut für Schule und Medien Berlin-Brandenburg, 2008. – 22 S.
3. Biller J., Egetemeyr U. Storytelling in Primary English: a survey of concepts and selected examples for teachers to use. – Stuttgart, 2007. – 97 S.
4. Nagel M., Lupp J.L. Digitales und transmediales Erzählen – das Storytelling - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.medienpaedagogik-praxis.de/2012/01/09/digitales-und-transmediales-erzahlen-das-storytelling>
5. Stärk A. Narrative Unterrichtsformen im Englischunterricht der Grundschule in den Klassen 1 und 2 / Inaugural- Dissertation zur Erlangung des Doktorgrades Dr.Phil. der Pädagogischen Hochschule Weingarten. – Schwarzenberg, 2008. – 386S. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://hsbwgt.bsz-bw.de/files/40/Diss_Staerk_ganz.pdf
6. Thee I. L. Englisch Unterricht in der Grundschule unter besonderen Berücksichtigung von Kinder mit Migrationshintergrund. Oldenburg: BIS-Verl. der Carl-von-Ossietzky-Univ., 2006. – 96 S.
7. Wright A. Storytelling with children. – Oxford University Press, 2009. – 190 p.

Стаття: надійшла до редколегії 10.06.2016

доопрацьована 11.08.2016

прийнята до друку 25.08.2016

**USE OF STORYTELLING METHOD IN TEACHING FOREIGN LANGUAGE TO
PRIMARY SCHOOL CHILDREN IN GERMAN-SPEAKING COUNTRIES
(GERMANY, AUSTRIA, SWITZERLAND) AND UKRAINE**

Natalia Kohut

*Pedagogical College of Ivan Franko National University of Lviv,
Tuhan-Baranovskoho Str., 7, Lviv, Ukraine, UA – 79005*

The article deals with the peculiarities of storytelling method while foreign language teaching at primary school of German-speaking countries (Germany, Austria, Switzerland). The author defines the notions “storytelling”, “story reading” and “storyline method” and figures out the main aspects of their use. It is stated that stories have important role in the formation of intercultural competence as well as sociocultural one as they provoke the increase of interest of primary school children to learning foreign languages. The scientists’ considerations concerning storytelling are analyzed from the point of view of content and methodology of teaching foreign languages. The defined peculiarities of the stories are suggested to be relevant and useful at classes.

The stages of work using storytelling method are pre-listening activities, listening and post-listening activities. The accent is put on emotional colouring of telling stories, that means the use of mimic, gestures, tempo of the voice and other aspects. The activities at foreign language classes are stated to be creative with the use of finger toys, puppets, masks as well as great amount of worksheets for colouring, painting and arranging the scenes of the story.

The article reveals the new trend – digital storytelling that has great extend in primary school of German-speaking countries. The use of various gadgets like laptops, tablets and mobile phones are proved to be more interesting for creating the story. They make it possible to choose the background, insert photos, videos, images in the story making it more thrilling and promoting creative thinking and development of communicative skills of primary school children.

Key words: storytelling method, primary school children, communicative skills, authentic story, sociocultural competence, intercultural competence.

